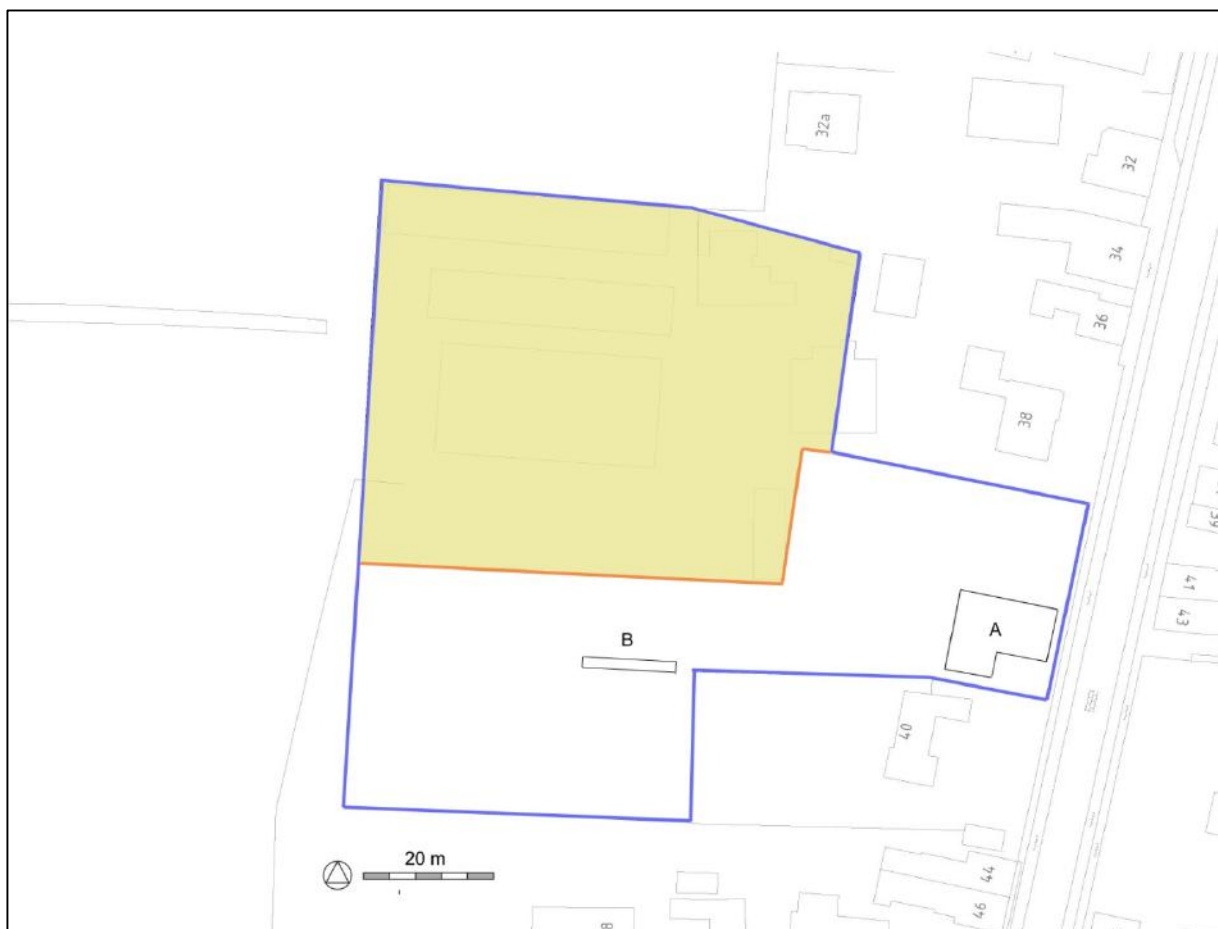

Advies archeologie voor het bouwplan Ossendrechtseweg 38 in Hoogerheide

In opdracht van Staal Makelaars BV heeft het onderzoeks- en adviesbureau BAAC bv in 2012 een archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek door middel van boringen uitgevoerd in het plangebied Ossendrechtseweg 38 te Hoogerheide. Dit vanwege de voorgenomen bouw van 4 woningen (F.Miedema 2012, BAAC Rapport V-12.0151).

De uitkomst van het onderzoek was dat in de noordelijke helft van het terrein (0,4 ha) geen archeologische resten meer te verwachten waren vanwege grondverstorende werkzaamheden in het verleden. De boringen toonden aan dat in het zuidelijke gedeelte (0,3 ha) mogelijk nog wel een kans op het aantreffen van archeologische resten aanwezig was. Voor dit gedeelte adviseerde BAAC een vervolgonderzoek door middel van proefsleuven.

Het plangebied blauw omlijnd. Het geel gekleurde deel is in 2012 door BAAC aangeduid als 'verstoord'.

Aanvullende onderzoek

In 2017 werd gestart met de sloop van de opstallen. Na de afbraak van het gebouw aan de straatzijde (A in bovenstaande afbeelding) kon over een oppervlak van ruim 60 m² (een oude kelder) de bovenzijde van het ongeroerde gele zand worden bestudeerd. Dit gebeurde op verzoek van de

ontwikkelaar op 5 december 2017 door de gemeentelijke archeoloog van Bergen op Zoom. Zowel het vlak als de profielen werden nagezocht. Het ging om een zogenaamd AC-profiel waarbij een humeuze bovenlaag van zwart zand direct op de ongeroerde zandbodem (pleistoceen zand) rustte. In dit zwarte zand werden enig baksteenpuin en scherven van aardewerk uit de 19de eeuw gevonden. In het vlak tekenden zich geen sporen af. Overigens was dit oppervlak bijzonder nat (schijngrondwater). Tevens werd waargenomen dat de grond ten westen van dit bouwoppervlak verstoord was door de aanleg van een constructie. Omdat de toekomstige woning op vrijwel dezelfde plaats geprojecteerd was, werd besloten om hier geen vervolgonderzoek te laten plaatsvinden.

In januari werd een tweede onderzoek uitgevoerd op de plaats van een van de drie (de meest zuidelijke) woningen op het achterste deel van het terrein. Gelet op de bevindingen van december werd eerst geopteerd voor een archeologische begeleiding bij het bouwrijp maken, maar dankzij de medewerking van de ontwikkelaar kon hier direct een proefsleuf worden aangelegd (B op bovenstaande afbeelding).

Op 8 januari werd met een mobiele kraan een sleuf van 2 x 14,50 meter aangelegd op de plaats van de te bouwen woning. Dit gebeurde door de gemeentelijke archeoloog van Bergen op Zoom. De opbouw van de bodem was geheel vergelijkbaar als in de kuil van december. Een tamelijk homogene zwarte laag dekte het pleistocene oppervlak af. Dit pakket was aan de oostzijde 60 cm dik. Een podzolhorizont was in het verleden doorgraven en van de B-horizont restte alleen het uiterste onderste verspitte niveau (minerale inspoeling in het gele zand). Het terrein helt licht af in westelijke richting. De afdekkende zwarte laag was over de gehele lengte even dik en homogeen. In het vlak kwamen geen sporen aan het licht, anders dan recente drainage en enige ploegvoren. Het schijngrondwater stond op 90 cm onder maaiveld, 30 cm onder het vlak van de sleuf. Het pleistocene zand was vlekkelig oranje gekleurd, veroorzaakt door de hoge grondwaterstand (gley-verschijnselen). Aan de uiterste oostzijde van de sleuf werden verdeeld over het zwarte pakket enige scherven van faïence en stukjes van tabakspijpen gevonden, daterend uit de 18de eeuw. Deze kunnen op de akker terecht zijn gekomen met bemesting.

De proefsleuf, met een detail van het bodemprofiel

Bevindingen

Samengevat gaat het om een terrein aan de rand van de Brabantse Wal, bestaande uit een pleistocene ondergrond waarin zich dieper een of meer storende kleilage bevinden. Deze zorgen voor een schijngrondwaterstand, ruim 20 meter hoger dan in de aangrenzende polder. Het terrein is in gebruik geweest als akkergrond, mogelijk al vanaf de 18de eeuw en werd in de 20ste eeuw intensief gedraineerd.

Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor oudere bewoning (sporen) of grondgebruik (losse vondsten in de akkerlaag). Waarschijnlijk waren deze terrein te nat voor cultivering zonder intensieve drainage en te onvruchtbaar zonder intensieve bemesting. Precies dezelfde situatie werd eerder aangetroffen aan de Scheldeweg in Hoogerheide.

De proefsleuf is niet aangelegd conform de aanbevelingen van BAAC in 2012. Om een beter beeld te krijgen zou het volledige kavel van ruim 0,2 ha moeten worden onderzocht met sleuven in een dekkingsgraad van tenminste 7%. Hiervan is afgezien omdat enerzijds de natuurlijke omstandigheid (slechte akkergrond, hoge grondwaterstand) over een dergelijk korte afstand moeilijk plotseling zal veranderen, en anderzijds omdat het bestemmingsplan geen ruimte biedt om meer dan 1 woning op dit kavelgedeelte te realiseren, en er dus geen aanvullende bouwactiviteiten op termijn te verwachten zijn.

Advies

De kans om op het terrein archeologische sporen aan te treffen, ouder dan de Nieuwe Tijd (17de eeuw) is uiterst klein. Door het gebruik als akker werd het oudere oorspronkelijke oppervlak (een podzol-horizont) geheel omgezet in de bouwvoor. Het ontbreken van oud vondstmateriaal in de bouwvoor wijst er op dat het terrein niet voor de Nieuwe Tijd in gebruik is genomen.

Geadviseerd wordt om het terrein vrij te geven voor de bouw van de woningen.

Eventuele toevalsvondsten bij het grondwerk moeten altijd direct gemeld worden aan het bevoegd gezag (gemeente of haar adviseur), conform artikel 53 van de Monumentenwet.

Drs. M.J.A.Vermunt
gemeentelijk archeoloog
Afdeling Stedelijke Ontwikkeling
Team Ruimtelijke Ordening en Vergunningen
Postbus 35 4600AA Bergen op Zoom
Tel.0164-277525 / 247138

16-02-2018